

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XUQUQ TARTIBOT IDORALARINING JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASH BO'YICHA FAOLIYATINING XAVFSIZLIGINI TAMINLASH

Roziq Rahmonqulov Jo'raqulovich
Bekobod shahar kasb-hunar maktabi
Davlat huquq asoslari fani

Annotatsiya: ushbu maqolada jinoyatchilikka qarshi kurashda O'zbekiston Respublikasida huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarining xavfsizligini ta'minlashning muhim masalasi ko'rib chiqilgan. Unda ular duch keladigan muammolar, mavzu bo'yicha mavjud adabiyotlar, ofitserlar xavfsizligini oshirish usullari ko'rib chiqiladi va natijalar muhokama qilinadi. Maqola O'zbekistonda huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarining xavfsizligini oshirish bo'yicha takliflar bilan yakunlanadi.

Kalit So'zlar: Xavfsizlik, huquqni muhofaza qilish organlari, o'zbekiston, jinoyatchilik, ofitserlar xavfsizligi.

O'zbekiston Respublikasi, dunyoning ko'plab mamlakatlari singari, huquq-tartibotni saqlash va jinoyatchilikka qarshi kurashishda o'zining sodiq huquq-tartibot xodimlariga tayanadi. Ushbu ofitserlar har kuni ko'plab muammolarga duch kelmoqdalar, ularning shaxsiy xavfsizligi birinchi o'rinda turadi. Ushbu maqola O'zbekistonda huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarining xavfsizligini ta'minlashning hozirgi holatini tahlil qilish va uni takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar berishga qaratilgan.

Jahon miqyosida huquq-tartibot idoralari xodimlari duch keladigan xavf-xatarlarga bir qancha omillar sabab bo'lmoqda va O'zbekiston ham bundan mustasno emas. Tadqiqotlar va mavjud adabiyotlar quyidagi asosiy muammolarni ta'kidlaydi:

- Zo'ravonlik va tajovuz: ofitserlar ko'pincha zo'ravon jinoyatchilarga duch kelishadi, bu ularni jismoniy zararga moyil qiladi.

- Etarli tayyorgarlik: ofitserlarni tayyorlashning sifati va har tomonlama muvofiqligi ularning xavfli vaziyatlarni samarali hal qilish qobiliyatiga bevosita ta'sir qiladi.

- Uskunalar va resurslar: ofitserlar operatsiyalar paytida xavfsizligini ta'minlash uchun tegishli jihozlar va resurslarni talab qiladi.

- Ruhiiy Salomatlik: huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarining psixologik farovonligi ularning xavfsizligi uchun juda muhimdir.

O'zbekistonda huquq-tartibot idoralari xodimlarining xavfsizligini oshirish uchun ko'p qirrali yondashuv zarur. Ko'rib chiqiladigan ba'zi strategiyalarga quyidagilar kiradi:

Kengaytirilgan o'quv dasturlari: deeskalatsiya texnikasi, o'zini himoya qilish va inqirozni boshqarishga qaratilgan keng qamrovli va doimiy o'quv dasturlarini amalga oshirish.

Zamonaviy uskunalar bilan ta'minlash: ofitserlarning zamonaviy va ishonchli jihozlar, jumladan, zirhlar, aloqa vositalari va o'ldirmaydigan qurollar bilan jihozlanganligiga ishonch hosil qiling.

Ruhiy salomatlikni qo'llab-quvvatlash: huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarining ruhiy salomatlik ehtiyojlarini qondirish uchun qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini yaratish, masalan, maslahat xizmatlari va stressni boshqarish dasturlari.

Jamiyatni jalb qilish: dushmanlikni kamaytirish va hamkorlikni kuchaytirish uchun huquqni muhofaza qilish organlari va jamiyat o'rtasidagi ijobiy munosabatlarni rivojlantirish.

O'zbekistonda huquq-tartibot idoralari xodimlari jinoyatchilikka qarshi kurashayotganda ularning xavfsizligini ta'minlash qonun ustuvorligi va jamoat xavfsizligini ta'minlash uchun juda muhimdir. O'zbekistondagi huquqni muhofaza qilish organlari, boshqa davlatlar singari, o'z xodimlarini himoya qilish uchun turli choralarni ko'rishlari kerak. O'zbekiston Respublikasida huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarining xavfsizligini ta'minlashga yordam beradigan ba'zi asosiy strategiya va tamoyillar:

- Ta'lim va ta'lim: huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarini turli vaziyatlarni xavfsiz hal qilish uchun zarur ko'nikma va bilimlar bilan jihozlash uchun to'g'ri tayyorgarlik zarur. Trening o'z-o'zini himoya qilish texnikasi, nizolarni hal qilish va huquqiy protseduralarni o'z ichiga olishi kerak.

- Uskunalar: huquqni muhofaza qilish organlari xodimlari o'z vazifalarini xavfsiz bajarishlariga yordam beradigan tegishli va zamonaviy jihozlar bilan ta'minlanishi kerak. Bunga himoya vositalari, aloqa moslamalari va o'ldirmaydigan qurollar kiradi.

- Jamiyat politsiyasi: huquqni muhofaza qilish organlari xodimlari va ular xizmat qilayotgan jamiyat o'rtasidagi ijobiy aloqalarni rivojlantirish dushmanlikni kamaytirishga va ofitserlarning umumiy xavfsizligini yaxshilashga yordam beradi. Politsiya va jamoatchilik o'rtasida ishonchni mustahkamlash xavfli vaziyatlarda yaxshi hamkorlik va qo'llab-quvvatlashga olib kelishi mumkin.

- Razvedka va ma'lumot almashish: turli xil huquqni muhofaza qilish idoralari o'rtasida samarali razvedka yig'ish va almashish potentsial tahdidlarning oldini olishga va operatsiyalar paytida ofitserlarning xavfsizligini ta'minlashga yordam beradi.

- Xavfsizlik protokollari: yuqori xavfli operatsiyalar, transport to'xtash joylari va olomonni nazorat qilish kabi turli xil huquqni muhofaza qilish faoliyati uchun aniq xavfsizlik protokollari va tartiblarini yaratish va amalga oshirish. Ushbu protokollar muntazam ravishda yangilanishi va mashg'ulotlar orqali kuchaytirilishi kerak.

- Ruhiiy salomatlikni qo'llab-quvvatlash: huquq-tartibot idoralari xodimlari ko'pincha o'ta og'ir vaziyatlarga duch kelishadi. Ofitserlar uchun ruhiy salomatlikni qo'llab-quvvatlash va resurslarni taqdim etish ruhiy salomatlik muammolari xavfini kamaytirishga yordam beradi, bu ularning xavfsizligi va samaradorligiga ta'sir qilishi mumkin.

O'zbekistonda huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarining xavfsizligini ta'minlash nafaqat xizmat qilayotganlarni himoya qilish, balki qonun ustuvorligi va jamoat xavfsizligini ta'minlashning asosiy yo'nalishi hisoblanadi. Inson huquqlari va qonun ustuvorligini hurmat qilgan holda ofitserlar xavfsizligini muvozanatlash adolatli va xavfsiz jamiyatni yaratishda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda huquq-tartibot idoralari xodimlarining xavfsizligi o'ta muhim masala hisoblanadi. Ularning xavfsizligini oshirish nafaqat axloqiy, balki jinoyatchilikka qarshi samarali kurashish va jamoat tartibini saqlashning strategik zarurati hamdir. Quyidagi takliflar berilgan:

- Barqaror investitsiyalar: hukumat huquqni muhofaza qilish organlari xodimlarini o'qitish, jihozlarni yangilash va ruhiy salomatlik xizmatlarini ta'minlash uchun etarli resurslarni ajratishi kerak.

- Jamiyat politsiyasi: huquqni muhofaza qilish organlari xodimlari va jamoatchilik o'rtasida ishonch va hamkorlikni rivojlantirish uchun jamoatchilikka yo'naltirilgan politsiya strategiyasini ilgari surish.

- Ma'lumotlarga asoslangan siyosat: yuqori xavfli hududlar va vaziyatlarni aniqlash uchun ma'lumotlarga asoslangan siyosatni amalga oshirish, huquqni muhofaza qilish organlariga resurslarni faol ravishda taqsimlash va ofitserlar xavfsizligini yaxshilash imkonini beradi.

Adabiyotlar.

1. Э.Бегматов, А.Мадвалиев, Н.Махкамов, Т.Мирзаев, Н.Тўхлиев, Э.Умаров, Д.Худойберганава, А.Хожиев Ўзбек тилининг изоҳли луғати – Ўзбекистон миллий энциклопедияси Давлат илмий нашриёти, Тошкент 2006-2008.409бет
2. Bryce J. Modern Democracies. – New York: The Macmillan Company, 1921.
3. Дюверже М. Политические партии. – М.: Академический Проект, 2000.
4. <https://xs.uz/uzkr/post/korrupsiya-va-millij-taraqqiyyot-muammo-va-echim>

5. Роуз-Аккерман С. Коррупция и государство. Причины, следствия, реформы / пер. с англ. О.А. Алякринского. – М.: Логос, 2003.
6. Борзенков Г.Н. Уголовно,правовые меры борьбы с коррупцией. // Вестник Московского университета. Серия 11. Право. 1993. № 1.
7. Кушниренко С.П. Понятие и основы профилактики коррупции // Противодействие коррупции на муниципальном уровне: сборник – М.: Волтерс Клувер, 2008. – С. 3–30.
8. Лопатин В.Н. О системном подходе в антикоррупционной политике // Государство и право. – 2001. – № 7.
9. Нурмухаммедова Г.Б. Коррупция билан боғлиқ жиноятлар профилактикаси механизмларини такомиллаштириш: усуллари ва йўналишлари // Юрист ахборотномаси – Вестник юриста – Lawyer herald. № 1 (2021), Б. 189-201. 14.<https://lex.uz/docs/3107036>